

Vedlegg 5 Nærmere omtale av europeisk energisamarbeid

Innhold:

ACERs oppgaver og myndighet.....	1
Sikkerhetspolitikk i europeisk strømsamarbeid.....	3
Sveits' forhold til EU på energiområdet.....	3
Tilpasninger under tredje energimarkedspakke.....	6

ACERs oppgaver og myndighet

Under *tredje energimarkedspakke* (2009) har ACER i oppgave å overvåke energimarkedene, samt ta beslutninger for nærmere angitte spørsmål der to eller flere nasjonale reguleringsmyndigheter ikke er blitt enige. Sistnevnte omfatter tilfeller der det søkes om unntak fra energimarkedsregler for ny grensekryssende infrastruktur (som mellomlandsforbindelser) eller der det på forslag fra systemoperatør skal vedtas såkalte vilkår og metoder. Sistnevnte er detaljerte regler for praktisering av energimarkedsregler knyttet til bruk av eksisterende mellomlandsforbindelser for kraftutveksling. Tredje pakke er innlemmet i EØS-avtalen.

Under forordningen om integritet og gjennomsiktighet i energimarkedet (2011, også kjent som *REMIT-forordningen*) overvåker ACER engroshandel med energi basert på innrapportering av alle transaksjoner.¹ ACER varsler nasjonale myndigheter ved mistanke om markedsmanipulering. Det er nasjonale myndigheter som har ansvar for å håndheve og sanksjonere regelverket, inkludert etterforskning av mistenkelige transaksjoner. På forespørsel fra nasjonale myndigheter kan ACER koordinere etterforskning mellom land. REMIT-forordningen er ikke innlemmet i EØS-avtalen, men tilsvarende regler er i stor grad utformet innenfor norsk rett. Norske transaksjoner innrapporteres til, og overvåkes av, RME, som for Norges del har satt opp et overvåkningssystem kun for Norge. REMIT-forordningen ble revidert i 2024 (se under).

Under *infrastrukturforordningen* (2013) kan ACER ta en beslutning om fordelingsnøkkelen for kostnader knyttet til grensekryssende energiinfrastruktur (for eksempel en mellomlandsforbindelse for kraft), der to eller flere nasjonale reguleringsmyndigheter ikke er blitt enige om fordelingen. Dette gjelder kun for prosjekter som har fått høyprioritert status, og legger ikke føringer på konsesjonsbehandling som fortsatt ligger hos nasjonale myndigheter. I perioden 2014-2021 fattet ACER beslutninger for én av 17 prosjekter for strøm, og én av 28 prosjekter for gass (begge gjaldt forbindelser mellom Litauen og Polen), mens resten ble vedtatt av nasjonale myndigheter.² Infrastrukturforordningen er ikke innlemmet i EØS-avtalen, og EU og Norge har ulike synspunkter på EØS-relevansen. Infrastrukturforordningen ble revidert i 2022.

Endringer med *Ren energipakken* (2019) er at ACER kan vedta nærmere angitte vilkår og metoder uten forutgående uenighet mellom nasjonale reguleringsmyndigheter. ACER skal videre godkjenne forslag fra systemoperatørene i Europa om hvordan ulike analyser skal gjennomføres (en ressurstilstrekkelighetsvurdering dreier seg om hvordan medlemslandene skal vurdere om de har tilstrekkelig produksjonskapasitet; identifisering av regionale krisescenarier; vurdering av kortsiktig og sesongbasert ressurstilstrekkelighet) eller for

¹ Råds- og parlamentsforordning 1227/2011 om integritet og gjennomsiktighet i energimarkedet.

² ACER (2021) "Overview of Cross-Border Cost Allocation Decisions" 16. November.

nærmere spesifisering av grensekryssende deltakelse i kapasitetsmekanismer. Pakken er ikke innlemmet i EØS-avtalen (under vurdering).

Under *EUs midlertidige kriselovgivning*³ skal ACER utforme en prisindeks som skulle brukes som referansepunkt for kontrakter for import av flytende naturgass (LNG). Med henvisning til at eksisterende rapportering av markedstransaksjoner under REMIT-forordningen ikke dekker all LNG-import, innføres en midlertidig endring som pålegger markedsaktører som handler LNG å rapportere markedsdata til ACER. EUs kriselovgivning er ikke EØS-relevant.

En *gassmarkedspakke for hydrogen og avkarboniserte gasser* vil vedtas formelt i første halvdel av 2024. Under denne pakken vil nettatariffer for hydrogen vedtas nasjonalt, men utkast skal sendes til naboland og ACER i forkant. På forslag fra en nasjonal reguleringsmyndighet kan ACER foreslå løsninger i form av en ikke-bindende faktaorientert uttalelse.

En *kraftmarkedsreform* vil vedtas formelt i første halvdel av 2024. Pakken består av reviderte versjoner av elektrisitetsdirektivet, elektrisitetsforordningen og REMIT-forordningen. Etter det reviderte *Elektrisitetsdirektivet* gis ACER ansvar, i tett samarbeid med nasjonale reguleringsmyndigheter, å sørge for at den såkalte «single allocation platform» (SAP) etterlever EU-regelverket. Håndheving og sanksjonering er lagt til den nasjonale reguleringsmyndigheten i det landet SAP er lokalisert.

Etter den reviderte *Elektrisitetsforordningen* gis ACER i oppgave å årlig vurdere markedet for såkalte PPAer (power purchase agreements), som en del av sin årlige markedsanalyse. ACER skal også godkjenne en metode for hvordan nasjonale reguleringsmyndigheter skal analysere behovet for ikke-fossil fleksibilitet innenfor kraftsektoren. Metoden foreslås av nettselskaper på transmisjons- og distribusjonsnivå, via deres respektive samarbeidsorganer på EU-nivå (ENTSO-E og EU DSO Entity). Før vedtak skal ACER konsultere en stående medlemslandskomiteé (Electricity Coordination Group). Basert på gjennomførte nasjonale rapporter som kartlegger behovet for ikke-fossil fleksibilitet skal ACER utgi en rapport som analyserer disse og gir anbefalinger om spørsmål av grenseoverskridende relevans angående funnene til reguleringsmyndighetene, inkludert anbefalinger om hvordan barrierer for innføring av ikke-fossile fleksibilitetsressurser kan fjernes. Elektrisitetsforordningen forespeiler også at medlemslandene i en erklært krisesituasjon kan be sin sentralnettsoperatør (TSO) gå til innkjøp av egne tiltak for å redusere topplasten (dvs. tiltak som reduserer forbruket i de høyeste forbrukstimen, såkalte peak-shaving products). ACER får i oppgave å evaluere bruken av denne type tiltak. Nasjonale reguleringsmyndigheter gis anledning til å innvilge en utsettelse til sin sentralnettsoperatør av en planlagt innføring av stengetid for handel tettere opp mot driftstimen i intradagmarkedet, men ved en andre gangs forlengelse etter 2028 bes ACER om å gi en uttalelse om grensekryssende virkninger av en videre utsettelse til den aktuelle reguleringsmyndigheten om søknaden fra sentralnettsoperatøren.

Etter den reviderte *REMIT-forordningen* (forordning om markedsintegritet og transparens) gir ACER rett til å etterforske saker ved mistanke om markedsmanipulering som har en grenseoverskridende dimensjon og til å prioritere saker. ACER har rett til å undersøke saker der atferden berører minst to medlemsland. Nasjonale reguleringsmyndigheter vil fortsatt kunne protestere mot utøvelse av byråets undersøkelsesmyndighet når de formelt har åpnet eller har gjennomført en undersøkelse av de samme fakta. ACER kan ilegge tvangsmulfter for å sikre overholdelse av beslutninger om inspeksjon på stedet og forespørsler om informasjon. Fullmakten til å ilegge bøter for overtredelser eller brudd på forbudene eller materielle forpliktelsene som er inkludert i forordningen, vil fortsatt være i medlemslandenes hender. For

---

³ Council Regulation (EU) 2022/2576 of 19 December 2022 enhancing solidarity through better coordination of gas purchases, reliable price benchmarks and exchanges of gas across borders. OJ L 335, 29.12.2022, p. 1–35.

å gjennomføre undersøkelser vil ACER benytte flere verktøy. For eksempel vil ACER være i stand til å gjennomføre inspeksjoner på stedet og sende forespørslers om informasjon samt komme med formelle uttalelser.⁴

Sikkerhetspolitikk i europeisk strømsamarbeid

Det har vært stor oppmerksomhet rundt russiske gassrør til Europa de siste årene, men mindre kjent er det at de baltiske EU-landene, samt Ukraina og Moldova, har fortsatt å være en del av den russisk-kontrollerte synkrone sonen. En felles synkron sone krever at all produksjon og alt forbruk av strøm til enhver tid må være i balanse, med fare for bortfall av strømforsyning i motsatt tilfelle. For å sikre dette er det et omfattende samarbeid mellom systemoperatørene i ulike land. Disse drifter kraftsystemet og koordinerer på tvers (i Norge er dette Statnett). De sentraleuropeiske landene (inkludert fastlands-Danmark) utgjør en felles synkron sone, sammen med enkelte land utenfor EU (Sveits, Liechtenstein, landene på Balkan og Tyrkia). Norden (med Øst-Danmark) er en egen synkron sone.

Etter murens fall fortsatte en rekke land som tidligere har vært en del av Sovjetunionen eller dens innflytelsessfære fortsatt å være «tilkoblet» (synkronisert med) Russlands strømmnett. Det har lenge vært planer om å koble disse landene til den sentraleuropeiske synkrone sonen. Planene ble fremskyndet som følge av at Russlands angrep på Ukraina i 2022. Sikkerhetshensyn var svært viktige også tidligere, men spiller nå en avgjørende rolle.

Det at Ukraina – eller de baltiske EU-landene – var en del av den russisk-kontrollerte synkrone sonen kunne potensielt bli misbrukt av Russland for å destabilisere strømforsyningen i disse landene. Ukraina og Moldova ble derfor tilkoblet den europeiske synkrone sonen i mars 2022, etter en forespørsel om nødtilkobling fra landenes systemoperatører i slutten av februar 2022. Samarbeidet har innebåret at Sentral-Europa har bidratt til å stabilisere Ukrainas strømforsyning, som gjennom høsten og vinteren 2022-2023 ble rammet av russiske angrep.⁵

For de baltiske EU-landene utarbeidet nordiske og baltiske systemoperatører felles beredskapsplaner i 2022 i tilfelle Russland skulle misbruke tilkoblingen til å destabilisere strømforsyningen på Baltikum.⁶ Planen for å koble de baltiske landene til den sentraleuropeiske sonen er fremskyndet til februar 2025 (med oppsigelse av avtale med den russisk-kontrollerte sonen sommeren 2024). Omkoblingen er forberedt gjennom energisamarbeid mellom europeiske land i Østersjøen det siste tiåret, støttet opp av EU-samarbeidet for europeisk energimarkedsintegrasjon.

Sveits' forhold til EU på energiområdet

Sveits har stor utveksling av strøm med EU-land. Rundt 10 prosent av all grensekryssende strømhandel i Europa krysser sveitsiske grenser. Sveits er nettoimportør om vinteren og

---

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/11/16/protection-against-market-manipulation-in-the-wholesale-energy-market-council-and-parliament-reach-deal/>

⁵ <https://www.entsoe.eu/news/2022/03/16/continental-europe-successful-synchronisation-with-ukraine-and-moldova-power-systems/>; <https://www.entsoe.eu/news/2023/03/16/synchronisation-anniversary/>)

⁶ <https://www.litgrid.eu/index.php/news-events-/news/baltic-tsos-signed-an-agreement-for-synchronisation-to-take-place-in-february-2025-/32513> ; <https://www.statnett.no/en/about-statnett/news-and-press-releases/news-archive-2022/the-nordic-countries-are-preparing-electricity-support-for-the-baltics/> ; https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/high-level-groups/baltic-energy-market-interconnection-plan_en

nettoeksportør om sommeren. Den høye andelen vannkraftverk i Sveits utgjør en viktig kilde for fleksibel og fornybar strømproduksjon i Europa. Mens strømforsyning er liberalisert i EU, er dette kun delvis tilfelle i Sveits ⁷. Sveitsiske husholdningskunder er bundet til sin lokale strømleverandør, og kan ikke selv velge tilbyder. Strømprisen varierer betydelig mellom ulike kommuner.⁸ Det sveitsiske kraftnettet er tett knyttet til kraftsystemet i EU-land, med 41 grensekryssende strømlinjer. Sammen med Sveits' plassering midt på det europeiske kontinentet har dette gitt sveitserne innflytelse på utviklingen av strømmettet i Europa og standarder for dette.

Sveits har søkt å forhandle frem en egen bilateral energiavtale med EU siden 2007. En folkeavstemning om arbeidsinnvandring i 2014 satte forhandlingene, som var nære en avtale, på is. Siden 2015 har ikke EU lenger ønsket å inngå sektorspesifikk avtaler uten en overordnet institusjonell avtale. Forhandlinger på energiområdet er dermed avhengig av forhandlingene om de mer overoverordnede spørsmålene rundt samarbeidet mellom Sveits og EU ⁹. Partenes interesse av en avtale er reversert over tid: Mens det tidligere var spesielt EU som ønsket en avtale som følge av Sveitsernes store utvekslingskapasitet og verdifulle vannkraft, er det nå Sveits som trenger en avtale med EU. EUs satsning på å øke utvekslingskapasitet mellom EU-land kan gjøre Sveits mindre relevant som transitland i Europa, mens forverret adgang til det europeiske markedet kan få reelle konsekvenser for forsyningssikkerheten i Sveits ¹⁰.

Sveits ønsker å delta mer i ACER og det europeiske samarbeidet om strømmarkedet, men får ikke lov av EU som følge av en manglende overordnet avtale på energiområdet. Kombinasjonen sterkere europeisk integrasjon på energiområdet og forverring av forholdet mellom Sveits og EU har resultert i dalende sveitsisk innflytelse på det europeiske energimarkedet. Mer formalisert og EU-regulering av samarbeidsorganer har bidratt til økt marginalisering av Sveits ¹¹. Sveitsiske energiministre inviteres som observatør til uformelle energiministermøter i EU, men ikke til de formelle møter eller de forberedende organene. Swissgrid (Sveitsernes «Statnett») er fullt medlem av ENTSO-E. Den sveitsiske reguleringsmyndigheten for energi ElCom (Sveitsernes «RME») har tilgang til lavere nivåer i ACER, men ikke til regulatorstyret. Tilgang til å delta i faglige diskusjoner kan gi innflytelse i tekniske fora, mens tilgangen til politisk innflytelse er mer begrenset.¹² Sveitsiske myndigheter har tilgang som observatør til mer uformelle fora, inkludert på regionalt nivå, men økt EU-regulering av også regionalt samarbeid reduserer fleksibiliteten til å involvere Sveits ¹³. Politisk uenighet og strid på høyere

---

⁷ Paul Adrianus Van Baal and Matthias Finger (2019), 'The Effect of European Integration on Swiss Energy Policy and Governance' *Politics and Governance* 7(6).

⁸ <https://www.swissinfo.ch/eng/business/explainer--how-the-swiss-electricity-market-works/47943438>

⁹ Benjamin Hofmann, Torbjørg Jevnaker and Philipp Thaler (2019), 'Following, Challenging, or Shaping: Can Third Countries Influence EU Energy Policy?' *Politics and Governance* 7(1); Van Baal and Finger (2019).

¹⁰ Van Baal and Finger (2019).

¹¹ Peter Hettich and Aya Kachi (2022, eds), *Swiss Energy Governance: Political, Economic and Legal Challenges and Opportunities in the Energy Transition* (Springer International Publishing 2022)

<https://link.springer.com/10.1007/978-3-030-80787-0> accessed 15 October 2023.

¹² Hofmann, Jevnaker and Thaler (2019).

¹³ Sandra Eckert, 'Sectoral Governance under the EU's Bilateral Agreements and the Limits of Joint Institutional Frameworks: Insights from EU-Swiss Bilateralism for Post-Brexit Relations with the UK' (2022) 60 *JCMS: Journal of Common Market Studies* 1190.

nivå preger nå forholdet mellom EU og Sveits, og risikerer å sette et velfungerende samarbeid på teknisk nivå i spill.¹⁴

Sveitsiske energi- og klimaambisjoner for 2050 er knyttet til utbygging av fornybar energi og energihandel med EU. Sterk lokal motstand betyr at utbyggingen av ny fornybar energi har gått svært sakte, mens Sveits er blitt kastet ut av felleseuropeiske løsninger for optimalisering av strømhandelen. Manglende markedsmessig inkludering av Sveits i disse beregningene har negative virkninger for inntjening fra eksport og kostnad ved import, men betyr også en økt mengde uplanlagt strømflyt gjennom Sveits grunnet stor fysiske tilkobling. For å opprettholde stabil og sikker drift av strømmettet må dermed flere tiltak settes inn enn ellers, noe som betyr økte kostnader.¹⁵

Tross betydelig sveitsisk involvering i forarbeidet bak en europeisk plattform for utveksling av balansekraft, er Sveits' deltakelse ikke formelt godkjent av Europakommisjonen. Manglende deltakelse kan bety at det blir dyrere og vanskeligere å sikre stabiliteten i det sveitsiske kraftnettet. Dette innebærer høyere kostnader for strømførbrukere i Sveits og økt risiko for strømbrydd. Swissgrid deltar fra 2019 i et teknisk samarbeid for systemdrift, som omfatter Kontinental-Europa inkludert også andre land utenfor EU (bl.a. Albania).¹⁶ Avtalen åpner også for at Swissgrid kan inngå private avtaler med søsterorganer i EU-land, men er ingen fullgod erstatning til en energiavtale. Sveits har inngått en slik privat avtale om teknisk samarbeid med Italia, men ikke med Frankrike, Tyskland eller andre EU-land, tross tre års forhandlinger.¹⁷

Grunnet en manglende energiavtale, godtar ikke EU-land lenger opprinnelsesgarantier fra Sveits (ei heller Storbritannia) fra 2021. Dette medfører et bortfall av inntekter for fornybarprodusenter (særlig vannkraft).¹⁸

Swissgrid beskriver Sveits som «in the centre, but left out».¹⁹ Ifølge sveitsisk UD blir Sveits i økende grad ekskludert fra utviklingen av det europeiske strømmarkedsregelverket.²⁰ Den sveitsiske energibransjen er bekymret for ytterligere ekskludering av Sveits gjennom EU-regler gjeldende fra 2025 (70%-regelen i Ren energipakken). Sveits trakk seg fra forhandlingene med EU om en institusjonell rammeavtale i 2021. En uttalelse fra den sveitsiske energiministeren høsten 2023 tyder på at Sveits ikke ønsker en energiavtale til enhver pris, for eksempel ved å gi store innrømmelser i den institusjonelle avtalen.²¹ Forrige forhandlingsrunde for energiavtalen var i 2018. Ingen avtale er inngått per 2023.²²

---

¹⁴ *ibid.*

¹⁵ <https://www.swissgrid.ch/en/home/operation/market/european-market.html>

¹⁶ <https://www.swissgrid.ch/en/home/newsroom/dossiers/cooperation-europe.html>

¹⁷ <https://www.swissgrid.ch/en/home/operation/market/european-market.html>

¹⁸ <https://recs.org/news/swiss-and-uk-gos-no-longer-eligible-for-export-to-the-eu/>

¹⁹ <https://www.swissgrid.ch/en/home/operation/market/european-market.html>

²⁰ <https://www.eda.admin.ch/europa/en/home/bilateraler-weg/weiterentwicklung-bilateraler-weg/strom-energie.html>

²¹ <https://www.swissinfo.ch/eng/business/swiss-energy-minister--no-eu-electricity-agreement--at-any-price-/48817442> og <https://www.handelsblatt.com/politik/international/energie-strom-streit-mit-der-eu-schweizer-wirtschaft-fuerchtet-um-netzstabilitaet/29424740.html>

²² <https://www.eda.admin.ch/europa/en/home/bilateraler-weg/weiterentwicklung-bilateraler-weg/strom-energie.html>

Tilpasninger under tredje energimarkedspakke²³

En tilpasning under Elektrisitetsdirektivet (direktiv 2009/72) er at "Directive not applicable to electricity cables and related facilities from an onshore connection point to facilities for petroleum production" (gjelder alle EFTA-EØS-land).

- "Det er i tilpasningsteksten presisert at elmarkedsdirektivet ikke får anvendelse for elektrisitetskabler og tilhørende anlegg på land som brukes til kraftforsyning til anlegg for produksjon av petroleum. Slike kabler («kraft fra land») er gjerne på høyt spenningsnivå, og strekker seg over lengre avstander. Direktivets bestemmelser er ikke skrevet med sikte på denne typen kraftforsyning. Bakgrunn for tilpasningen er å unngå eventuell tolkningstvil rundt eksempelvis klassifisering av slike kabler som transmisjon."

En tilpasning under ACER-forordningen (forordning 713/2009) er «Derogation for Iceland, Liechtenstein, and Norway from provisions on actions before the Court of First Instance and the Court of Justice».

- Artikkel 20 nr. 1 i forordningen lyder: "En klage på en beslutning truffet av klageinstansen eller, tilfeller der det ikke foreligger noen klagerett overfor instansen, en beslutning truffet av Byrådet kan bringes inn for Førsteinstansdomstolen eller Domstolen i samsvar med traktaten artikkel 230". Det følger av EØS-komiteens beslutning at "Bestemmelsene i artikkel 20 får ikke anvendelse i saker som berører en eller flere EFTA-stater."
- Av Stortingsproposisjonen følger: "Artikkel 20 regulerer rettsinstanser i EU. Det følger av tilpasningene at ACER ikke skal fatte bindende vedtak i EØS/EFTA-pilaren. Det er derfor presisert at artikkel 20 ikke får anvendelse i saker som involverer EØS/EFTA-stater. Det vises for øvrig til omtalen ovenfor av tilpasningen til artikkel 19 og adgangen til å fremme synspunkter i ACERs appellstyre, samt muligheten for å få behandlet saker hos EFTA-domstolen."
- Om artikkel 19 og adgangen til å få behandlet saker i EFTA-domstolen: "Dersom det oppstår uenighet mellom ACER og EFTAs overvåkningsorgan om hvordan bestemmelsene skal etterleves, skal ACERs direktør og EFTAs overvåkningsorgans kollegium avholde et møte for å søke å komme fram til enighet. Dersom konsensus ikke oppnås, er det i tilpasningen presisert at artikkel 111 i EØS-avtalen gjelder tilsvarende. Dette innebærer at saken henvises til EØS-komiteen for tvisteløsning. Det er videre presisert at det kan reises sak for EFTA-domstolen i samsvar med ODA artiklene 36 og 37. Dette sikrer berørte aktører i EØS/EFTA-statene en mulighet for domstolsprøving av EFTAs overvåkningsorgans vedtak i tråd med alminnelige regler for saksanlegg hos EFTA-domstolen."

(...)

Til artikkel 19 er det laget en tilpasning som fanger opp klagesaker for ACERs appellstyre, for saker som involverer nasjonale reguleringsmyndigheter fra en eller flere EØS/EFTA-stater. I slike saker skal appellstyret til ACER invitere den eller de involverte nasjonale reguleringsmyndigheter til å fremme synspunkter fra parter som er berørt av klagesaken innen nærmere angitte tidsfrister. De nasjonale reguleringsmyndighetene har rett til å gi muntlige presentasjoner i saken. Dersom

---

²³ EEA Joint Committee (2017). "DECISION OF THE EEA JOINT COMMITTEE No 93/2017 of 5 May 2017 amending Annex IV (Energy) to the EEA Agreement [2019/205]" O J L 36, 7.2.2019, pp. 44-51.

appellstyret endrer, utsetter eller trekker tilbake et vedtak som er parallelt til et vedtak fattet av EFTAs overvåkningsorgan, skal ACER uten ugrunnet opphold utarbeide et utkast til tilsvarende vedtak for EFTAs overvåkningsorgan. Sistnevnte fastsetter et vedtak rettet mot nasjonal reguleringsmyndighet i EØS/EFTA-statene. Hensikten er å sikre balanse mellom EU-pilaren og EØS/EFTA-pilaren."

Tilpasninger under gassdirektivet (direktiv 2009/73/EC):

- Specifications to definitions that exclude offshore facilities from the scope of provisions in the directive ('LNG facility' shall not include LNG facilities that are part of an offshore oil or gas production project, such as the Melkøya facility, and 'LNG system operator' shall not include operators of the above-mentioned offshore LNG facilities) (gjelder alle EFTA-EØS-land)
  - I tilknytning til definisjonene i artikkel 2 nr. 11 og nr. 12 av henholdsvis LNG-anlegg og LNG-systemoperatør, er det gjort tilpasninger som eksplisitt innebærer at Melkøya-anlegget i Norge, som er en del av oppstrømsaktiviteten på Snøhvitfeltet, faller utenfor definisjonene.
  - Det fremkommer ingen ytterligere informasjon om Melkøya, men OED fremholder at "I all hovedsak er rettsaktene som inngår i tredje energimarkedspakke på naturgassiden knyttet til det innenlandske markedet for naturgass. I Norge er dette markedet relativt begrenset i volum og omfang, og har virket i forholdsvis kort tid. De nye reglene for distribusjon av naturgass vil gjelde et fåtall virksomheter. Til forskjell fra det landsomfattende kraftnettet finnes det ikke noe transmisjonsnett for naturgass som binder sammen ulike landsdeler eller gir aktører tilgang til et felles norsk (eller nordisk) gassmarked. Olje- og energidepartementet anser ikke småskala LNG-distribusjon i Norge som omfattet av gassmarkedsdirektivet. Etter departementets vurdering eksisterer det heller ikke LNG-anlegg eller lageranlegg i gassmarkedsdirektivets og gasstransmisjonsforordningens forstand i Norge."
    - Antar at tilpasningen ble forhandlet inn for å sikre at Melkøya ikke ble omfattet av regelverket, men har ingen kilder på dette.
- Derogation for Iceland, Liechtenstein, and Norway from regional solidarity to safeguard security of supply in gas; parts of certification procedure for third-country-controlled TSOs (see Electricity Directive above)
  - Det er videre slått fast at artikkel 6 om regional solidaritet ikke får anvendelse for EØS/EFTA-statene. Dette har sin bakgrunn i at direktiv 2004/ 67/EF om naturgassforsyningsikkerhet ikke er innlemmet i EØS-avtalen. Artikkel 6 anses ikke å være EØS-relevant.
  - Artikkel 10 nr. 7 regulerer krav om informasjon fra transmisjonssystemoperatører og energiforetak i tilknytning til reglene om sertifisering av TSO. Det er i Norge ikke noe transmisjonssystem for gass, og ingen TSO for naturgass. Tilpasningen til gassmarkedsdirektivet tilsvarer likevel de parallelle reglene i elmarkedsdirektivet, se ovenfor. De samme tilpasningene er tatt inn for bestemmelsen om sertifisering av TSO fra tredjeland, jf. artikkel 11 nr. 3 b), 11 nr. 5 b) og 11 nr. 7. Tilsvarende gjelder informasjon etter artikkel 44 nr. 1.
  - Fra tilpasningene til elmarkedsdirektivet: I direktivet artikkel 11 er det særlige bestemmelser om sertifisering av en TSO som tilhører tredjeland, det vil si land

utenfor EU, som ikke er EØS-medlem. Etter artikkel 11 nr. 3 b), nr. 5 b) og 11 nr. 7 skal Kommisjonen kontrollere at sertifisering av en TSO hjemmehørende i et tredjeland ikke setter EUs energiforsyningsikkerhet i fare. Slike vurderinger vil for EØS/EFTA-statenes vedkommende ligge utenfor EØS-avtalens saklige virkeområde. Det er presisert i tilpasningen at disse bestemmelsene ikke får anvendelse for EØS/ EFTA-statene. Vurderinger som knytter seg til innvirkning på energimarkedene vil derimot være omfattet av EFTAs overvåkningsorgans kompetanse

- Derogation for regions in Norway (Jæren, Ryfylke, Hordaland) for max. a period of 20 years from DSO designation, unbundling of accounts for gas undertakings in emergent markets/regions (i.e., where derogations apply), and third-party access. Potential optout thereafter
  - Det er presisert at områdene i Jæren, Ryfylke og Hordaland unntas fra artiklene 24, 31 og 32 inntil 20 år etter ikrafttredelsen av beslutningen i EØS-komiteen. Dette er områder hvor infrastruktur for naturgass ble bygget mens det norske markedet hadde status som marked under oppbygging. Øvrige unntaksmuligheter etter direktivet har ikke vært benyttet. Området i Jæren og Ryfylke er et eksisterende distribusjonsnett med en rekke kunder. Området i Hordaland er knyttet til Kollsnes prosessanlegg, hvor noen industrikunder mottar naturgass.
  - Den norske reguleringsmyndigheten, dvs. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), skal hvert femte år etter ikrafttredelsen av beslutningen i EØS-komiteen vurdere om unntaket skal videreføres på grunnlag av kriteriene i artikkel 49. NVE skal underrette EØS-komiteen og EFTAs overvåkningsorgan om vedtaket og begrunnelsen for det. EFTAs overvåkningsorgan kan, innen to måneder etter at vedtaket til NVE ble mottatt, kreve at NVE endrer eller trekker tilbake vedtaket sitt. Tidsfristen kan forlenges dersom både EFTAs overvåkningsorgan og NVE samtykker. NVE skal rette seg etter vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan innen en måned, og informere EØS-komiteen og EFTAs overvåkningsorgan.